

Fakulteta za zdravstvo **Angele Boškin**
Angela Boškin Faculty of Health Care

Diplomsko delo
visokošolskega strokovnega študijskega program prve stopnje
ZDRAVSTVENA NEGA

**ODNOS ŠTUDENTOV ZDRAVSTVENE NEGE
DO UŽIVANJA ALKOHOLNIH PIJAČ MED
MLADIMI**

**ATTITUDES OF NURSING STUDENTS
TOWARDS ALCOHOL USE AMONG YOUTH**

Mentorica: izr. prof. dr. Maja Sočan

Kandidatka: Tjaša Vujanović

Jesenice, maj, 2017

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Maji Sočan za vse predloge, nasvete, pomoč in potrpežljivost. Predvsem pa za spodbujanje in zaupanje pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvala gre tudi Saneli Pivač, pred. in doc. dr. Ivici Avberšek Lužnik za pregled in recenzijo diplomskega dela.

Za vse dane prilžnosti na moji življenjski poti, razumevanje in spodbudo se zahvaljujem svojim staršem, bratu, fantu in prijateljem. Hvala ker ste verjeli vame in mi zaupali. Na moji poti ste me bogatili, mi pustili prekrasne spomine in dodali kvalitetne in nepozabne trenutke v mojem življenju.

Hvala, da ste me vztrajno spodbujali, da sem lahko dosegla uresničitev svojega cilja.

Brez Vas mi ne bi uspelo!

POVZETEK

Teoretično izhodišče: Alkohol predstavlja velik problem pri mladih v Sloveniji, saj je praktično dosegljiv prav povsod in predstavlja mladim način sproščanja, sprejemanja v družbeno okolje, čeprav se večina zaveda škodljivega vpliva alkohola na zdravje.

Cilj: Glavi cilj diplomskega dela je ugotoviti, odnos študentov zdravstvene nege do uživanja alkoholnih pijač in razliko pogledov na problematiko alkohola med rednimi in izrednimi študenti Fakultete za zdravstvo Angele Boškin.

Metoda: Raziskavo smo izvedli s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika 1KA. V raziskavi smo zajeli študente zdravstvene nege na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin od 1. do 3. letnika študija in študente s statusom absolventa. Poslali smo 254 vprašalnikov, vrnjenih je bilo 174, v analizo smo vključili 155 ustreznih vprašalnikov, kar predstavlja 61% realizacijo. Za obdelavo podatkov smo uporabili Microsoft Excel 2013 in statistični program SPSS 23.0.

Rezultati: Ugotavljamo, da pri večini odgovorov ni bilo bistvenih razlik v porazdelitvi odgovorov med rednimi in izrednimi študenti. Skoraj vsi študentje rednega študija (97, 94,2%) in izrednega (49, 94,2%) študija so že imeli stik z uživalcem alkohola. Največ anketiranih se je srečalo z uživalcem alkohola na klinični praksi, in sicer 43,7% rednih študentov in 34,6% izrednih študentov. Študentje rednega študija večinoma menijo, da je Zakon o omejevanju alkohola ustrezen (45, 43,7%), študentje izrednega študija pa menijo, da ni (20, 38,5%). Tako redni (62, 60,2%), kot izredni študentje (28, 53,9%) se strinjajo, da spol ni merilo pri nagnjenosti k uživanju alkohola. Redni študentje (40, 38,8%) so mnenja, da bi morali dati večji poudarek na osveščanju mladih na področju proti alkoholne kampanje. Izredni študentje (27, 51,9%) pa so menili, da bi na to temo morale biti organiziranih več izobraževanj o posledicah alkoholizma.

Razprava: Študentje so v večini dobro informirani o učinkih alkohola, kljub temu pa po njemu posegajo, ker se želijo sprostiti in prilagoditi okolju. V zadnjem desetletju je problematika alkohola med mladostniki vedno večja, saj imajo mladostniki lažji dostop do alkoholnih pijač. Raziskave so pokazale, da se moški večkrat opijajo in posežejo po alkoholu kot ženske.

Ključne besede: odnos študentov, alkohol, alkohol in mladi, študentje in alkohol, vzgoja mladih o alkoholu, učinki alkohola, Zakon o omejevanju porabe alkohola.

SUMMARY

Background: Alcohol presents a major issue among young people in Slovenia as it's accessible practically everywhere and represents a way for young people to relax and be accepted in the social environment, even though most of them are aware of the harmful impact of alcohol on health.

Aims: The aim of the thesis was to determine, the attitudes of nursing students towards the consumption of alcoholic beverages and the difference in views on the issue of alcohol among the full-time and part-time students of the Angela Boškin Faculty of Health's.

Methods: We carried out the survey using an online 1KA questionnaire. We included students attending years 1-3 at the Faculty of Health and students who have completed studies, but have not graduated yet. There were 254 distributed. 174 were returned, 155 of which were relevant which represents 61% response rate. Microsoft Excel and SPSS 23.0. were used for data processing.

Results: There was no significant difference between full-time and part-time students in terms of responses to the questions in the questionnaire. Most responding full-time students (97, 94.2%) and part-time students (49, 94.2%) already encountered alcohol users. Most of full-time students (45, 43.7%) and part-time students (18, 34.6%) have had contact with alcohol user during clinical practice. Full-time students mostly believe (45, 43.7%) that the Act Restricting the Use of Alcohol is appropriate, although part-time students believe that is not (20, 38.5%). Full-time (62, 60.2%), as well as part-time students (28, 53.9%), agree that gender is not a criterion in the disposition to alcohol consumption. The opinion of full-time students (40, 38.8%) is that greater emphasis should be put on raising the awareness of young people in the anti-alcohol campaign. Part-time students (27, 51.9%) agree that there should be more education on the consequences of alcoholism.

Discussion: Students are well-informed about the effects of alcohol however, they consume alcohol, because they want to relax and fit into their environment. During the last decade, the alcohol consumption among adolescents increased, because of easier access to alcohol. The research showed that men are drinking alcohol more often than women.

Key words: attitudes of students, alcohol, alcohol and young people, students and alcohol, bringing young people about alcohol, the effects of alcohol, Act Restricting the Use of Alcohol.

KAZALO

1	UVOD IN OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	1
2	TEORETIČNI DEL	2
2.1	KAJ JE ALKOHOL.....	2
2.2	UČINKI ALKOHOLA	2
2.3	PREKOMERNO UŽIVANJE ALKOHOLA	2
2.4	PSIHOLOŠKI DEJAVNIKI IN UŽIVANJE ALKOHOLA	3
2.5	PROBLEMATIKA ALKOHOLA	4
2.6	EPIDEMIOLOGIJA RABE ALKOHOLA V SLOVENIJI.....	4
2.7	POMEN ZDRAVSTVENE VZGOJE PRED ZLORABO ALKOHOLA MED MLADIMI	5
2.8	ZAKON O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA.....	5
2.9	DEJAVNIKI TVEGANJA IN VAROVALNI DEJAVNIKI	5
2.10	ODNOS MLADIH DO ALKOHOLA.....	6
3	RAZISKOVALNI DEL.....	8
3.1	NAMEN IN CILJI RAZISKOVANJA	8
3.2	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	8
3.3	RAZISKOVALNA METODOLOGIJA	8
3.3.1	Metode in tehnike zbiranja podatkov	8
3.3.2	Opis merskega instrumenta	9
3.3.3	Opis vzorca.....	10
3.3.4	Opis poteka raziskave in obdelave podatkov	10
3.4	REZULTATI	11
3.4.1	Znanje in mnenje študentov zdravstvene nege o učinkih alkohola na telesno in duševno zdravje.....	11
3.4.2	Odnos študentov zdravstvene nege do uživalcev alkohola	14
3.4.3	Mnenje študentov zdravstvene nege o poznavanju zakonodaje na tem področju – poznavanje Zakona o omejevanju alkohola	17
3.4.4	Mnenje študentov o vzroku za poseganje po alkoholu med mladimi in pomen družine, izobraževalnih ustanov, vrstnikov pri tem.....	18
4	RAZPRAVA.....	22
5	ZAKLJUČEK	25
6	LITERATURA	26
7	PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Demografski podatki	10
Tabela 2:	Informiranost o učinkih alkohola	11
Tabela 3:	Vpliv alkohola na centralni živčni sistem	12
Tabela 4:	Porazdelitev odgovorov rednih in izrednih študentov kaj je alkoholna pijača.....	12
Tabela 5:	Odgovori rednih in izrednih študentov na vsebnost alkohola v pijačah...	13
Tabela 6:	Vzroki poseganja mladostnikov po alkoholu po mnenju študentov rednega in izrednega študija.....	14
Tabela 7:	Stik študentov rednega in izrednega študija z uživalcem alkohola	15
Tabela 8:	Srečanje študentov rednega in izrednega študija z uživalcem alkohola...	15
Tabela 9:	Pogled na uživalce alkohola s strani študentov rednega in izrednega študija.....	16
Tabela 10:	Poznavanje Zakona o omejevanju alkohola s strani študentov rednega in izrednega študija.....	17
Tabela 11:	Ustreznost Zakona o omejevanju uporabe alkohola po mnenju študentov rednega in izrednega študija	18
Tabela 12:	Mnenje študentov rednega in izrednega študija o vzroku za poseganje po alkoholu med mladimi.....	19
Tabela 13:	Problem alkohola pri mladih po mnenju študentov rednega in izrednega študija.....	19
Tabela 14:	Nagnjenost k alkoholu glede na spol po mnenju študentov rednega in izrednega študija.....	20
Tabela 15:	Spremembe po mnenju študentov rednega in izrednega študija za manjše poseganje mladih po alkoholu	20

1 UVOD IN OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

V današnjem času je alkohol prisoten na vsakem koraku in je zlahka dosegljiv večini populacije, med drugim tudi mlajšim od 18 let, kar je zaskrbljujoče, saj je Slovenija v samem vrhu Evropske unije (v nadaljevanju EU) po porabi alkohola. Kljub velikemu trudu izobraževalnih ustanov, da mlade osvestijo o posledicah rabe alkohola, še vedno posegajo po alkoholu, ki jim predstavlja način sproščanja.

Uporaba alkohola je v večini primerov povezana s koledarskimi, delovnimi praznovanji, s praznovanjem življenjskih ciklusov in z različnimi obredi, kot so poroka, rojstvo, smrt idr. (Podkrajšek, 2010). Pitje in žeja sta del fiziologije človeka, ki ju zadovoljujemo preko naučenih socialnih procesov. Spremljajo ju čustva in določene izkušnje. Alkohol ima večtisočletni sloves. Njegovo uživanje je povezano z različnim življenjskimi dogodki, z osebnimi obredi in življenjskimi prehodi (poroka, zaključek in začetek leta, vstop v novo življenjsko obdobje in zaključek starega, itd.). Alkohol spodbuja komunikacijo in ima medčloveško povezovalno vlogo. Alkohol najpogosteje uporabljamo zaradi njegovih blažilnih učinkov (zmanjšanje stresa, napetosti, odklop od trde realnosti življenja, moralne kontrole) (Podkrajšek, 2010).

Po vsem svetu skoraj dve milijardi ljudi uživa alkohol, več kot milijarda kadi tobak, med 149 in 272 milijonov ljudi pa uživa eno od prepovedanih drog. Zaskrbljujoče je, da so mladi nagnjeni k uporabi alkohola, tobaka in k uživanju nedovoljenih drog, zato zaslužijo posebno pozornost (Guerra de Andrade, et al., 2012). Zloraba alkohola povzroči 1,8 milijona smrti po vsem svetu in je ena od desetih vodilnih vzrokov za invalidnost (Rassool & Rawaf, 2008).

2 TEORETIČNI DEL

2.1 KAJ JE ALKOHOL

Alkohol je snov, ki vpliva na možgane in lahko neugodno vpliva na delovanje telesa (Kolšek, 2008). Po Zakonu o omejevanju porabe alkohola je alkoholna pijača vsaka pijača, ki vsebuje več kot 1,2 volumenskih odstotkov alkohola, žgana pijača pa je tista alkoholna pijača, ki vsebuje več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola (Zakon o omejevanju porabe alkohola, 2003).

2.2 UČINKI ALKOHOLA

Že dolgo je znano, da ljudje, ki uživajo alkohol, ne razvijejo samo fizične odvisnosti, pač pa se pojavijo raznovrstne težave z zdravjem. Najpogostejši razpoznavni alkoholni problemi so: ciroza jeter, pankreatitis, kardiomiopatije, nevropatije in demenca (Simet & Sisson, 2015).

Učinki, ki jih pričakujemo od alkohola, so pozitivna in optimistična naravnost v pogledu na svet, življenjska bremena se zdijo lažja, prihodnost svetlejša. Prisotna je manjša zadržanost v družbi, kjer pravimo, da "zavore popustijo". Alkohol izboljša sposobnosti koncentracije za 20 do 30 minut, kar spremlja umirjen občutek in sproščenost. Ovirano pa je delovanje miselne in motorične sposobnosti, kjer koncentracija po 30 minutah pomembno oslabi, oseba pa ni kritična do svojega vedenja. Pojavi se tudi večja spolna vzburjenost in s tem tudi manj zadržkov v zvezi z vedenjem povezanim na spolne vzgibe. Pitje alkohola povzroči tudi evforične učinke, kot so dobro počutje, večji optimizem, vse se zdi prijetno in lepo, zmanjšana je napetost, saj je alkohol snov, s katero se sprostimo in razbremenimo napetost, ki jo lahko čutimo v treznem stanju (Podkrajšek, 2010).

2.3 PREKOMERNO UŽIVANJE ALKOHOLA

Poznamo dve stanji prekomerne uporabe alkohola, to sta škodljivo uživanje in odvisnost. Škodljivo uživanje pomeni redno pitje alkohola, ki pa presega manj tvegano pitje, sem

sodi tudi opijanje. Sindrom odvisnosti od alkohola se lahko razvije iz tveganega pitja (Podkrajšek, 2010).

Uživalcem alkohola glavno skrb predstavlja pridobivanje alkohola in zadovoljevanje potreb po pitju in ne več aktivnosti, ki so vir ugodja običajnim ljudem (skrb za hrano, družino, telesno aktivnost, spolnost). Njihova osebnost postaja siromašna, okolice se zavedajo zelo malo in so manj učinkoviti v delovanju. Uporabljajo obrambne mehanizme, kot so na primer zanikanje pitja in posledic, prenesejo veliko odgovornosti za svoje početje na okolico. Tako prikrijejo lastna nečedna ravnanja, kot so laganje, obtoževanje, izgovori, izražanje jeze itd. (Podkrajšek, 2010).

V odnosu med uživalci alkohola in zdravstvenimi delavci je pričakovati, da bodo te osebe podajale neustrezne podatke o svojem pitju, se poskušale pokazati v vlogi žrtev okoliščin in podobno (Podkrajšek, 2010).

2.4 PSIHOLOŠKI DEJAVNIKI IN UŽIVANJE ALKOHOLA

Alkohol in njegovo uživanje sta neprepleteno vtkana v našo kulturo in nacionalni značaj. Določeni posamezniki so za te vplive bolj občutljivi. Na to vplivajo osebnostni dejavniki (nizka raven samospoštovanja, samozaupanja, pasivna življenjska naravnost,...), odpornost na doživljanje stresa (lažje prebrodijo stresne situacije, čeprav se jim v resnici zaradi učinka alkohola izognejo), zmožnost samoomejevanja pri uživanju alkohola (ko osebe prekršijo meje, ki so si jih zastavili, se odzovejo z negativnim doživljanjem, ob kršitvi si mora popraviti neprijetno razpoloženje in se ponovno vzpostavi začaran krog), sočasne duševne motnje (govorimo o dvojni diagnozi, kar pomeni, da je potrebno poleg odvisnosti od alkohola zdraviti še neko drugo duševno stanje) (Podkrajšek, 2010).

Alkoholizem se razvija dolgo časa, več let. Začne se z zmernim pitjem in preide v odvisnost. Čim prej, ko se oseba odloči za zdravljenje, manjše so posledice odvisnosti. Najpogostejši posledici zlorabe alkohola sta depresivnost in anksioznost (Rehm, et al., 2015).

2.5 PROBLEMATIKA ALKOHOLA

Tvegano in škodljivo pitje alkohola sta javnozdravstvena problema, saj za njunimi posledicami umre letno več milijonov ljudi, med katerimi je več sto tisoč mladih. Poleg mnogih izgubljenih življenj pa se kažejo tudi posledice v številnih boleznih, poškodbah in nasilju. Posledice, ki jih prinese tvegano in škodljivo pitje alkohola pa ne nosi samo posameznik, ampak tudi njegovi bližnji in okolica kot celota (Zupanc Grom, 2010).

Ta dognanja so vodila medicinske in druge strokovnjake ter civilno družbo, da so ukrepali in pripravili predloge, ki so se odrazili v pripravi alkoholnih politik, ki urejajo sistem ukrepov za zmanjševanje bremena povezanega s tveganim in škodljivim pitjem alkohola. V Sloveniji se je sprejel Zakon o omejevanju porabe alkoholnih pijač z namenom, da se s celovitimi ukrepi omeji škodo zaradi pitja alkohola (Magajne, 2013).

2.6 EPIDEMIOLOGIJA RABE ALKOHOLA V SLOVENIJI

Poraba alkohola v Sloveniji znaša med 10,3 in 13,5 litra čistega alkohola na odraslega prebivalca na leto, kar je zelo zaskrbljujoče. Slovenija se uvršča na peto mesto med državami članicami EU po skupni (registrirani in neregistrirani) porabi alkohola na prebivalca. Zabeleženo je naraščanje števila abstinentov in upadanje deleža prekomernih pivcev, zmanjšal se je tudi trend tveganega opijanja. Še vedno pa je umrljivost zaradi kronične bolezni jeter in jetrne ciroze v Sloveniji višja od povprečij držav članic EU. Slovenski mladostniki so nad mednarodnim povprečjem po deležu tistih, ki pijejo pivo, vino in žgane pijače. Četrtnina slovenskih petnajstletnikov pije alkoholne pijače vsaj enkrat na teden, kar je nad mednarodnim povprečjem, izstopajo fantje. Obstaja veliko možnosti za ukrepanje, saj je znano, da način preživljanja prostega časa zelo vpliva na pitje alkoholnih pijač (Dernovšek, 2013).

Leta 2007 je bila v Sloveniji registrirana poraba čistega alkohola 9,5 litra na prebivalca oz. 11,0 litra na osebo starejšo od 15 let. V tem letu je posameznik v povprečju popil 97,8 litrov piva, 31,9 litrov vina in 2,7 litra žganih pijač. »Največ, dobra polovica, čistega alkohola na odraslega prebivalca je bilo popitega s pivom, sledilo je vino (37,1 %) in žgane pijače (11,3 %)« (Hovnik Keršmanc, 2010).

2.7 POMEN ZDRAVSTVENE VZGOJE PRED ZLORABO ALKOHOLA MED MLADIMI

V vseh delih sveta ima v preventivi pred zlorabo alkohola pomembno vlogo zdravstvena vzgoja. Promocija zdravja in zdravstvena vzgoja usmerjena v preprečevanje zlorabe alkohola med mladimi se največkrat izvaja v obliki raznih akcij, ki se odvijajo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Cilji delavnic so spreminjanje prepričanj posameznikov, razvijanje veščin za zavrnitev alkohola pod pritiski vrstnikov (Zurc, 2010).

Med najpomembnejšimi dejavniki preventive pred zlorabo alkohola so: aktivno preživljanje prostega časa, telesna aktivnost, šolski uspeh in družinsko okolje. Mladi, ki pasivno preživljajo prosti čas, so manj telesno aktivni in imajo nižji šolski uspeh večkrat posegajo po alkoholu (Zurc, 2010).

2.8 ZAKON O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA

Zakon o omejevanju porabe alkohola določa načine in ukrepe omejevanja porabe alkohola ter ukrepe za preprečevanje škodljivih posledic rabe alkohola. Nadzor nad izvajanjem Zakona o omejevanju porabe alkohola opravljajo Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Policija in Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport (Zakon o omejevanju porabe alkohola , 2003).

2.9 DEJAVNIKI TVEGANJA IN VAROVALNI DEJAVNIKI

Da se posameznik odloči za vedenje, ki je zanj škodljivo ali pa ga celo ogroža, vpliva veliko dejavnikov, ki so se pojavili že davno pred tem, ko se je posameznik odločil za tvegano vedenje. V veliki meri so povezani z vsem, kar se dogaja v družini, in sicer v okolju od katerega je otrok odvisen bivanjsko in emocionalno na vseh področjih svojega razvoja. V času odraščanja se ljudje vključujejo v širše okolje, kjer so deležni spodbud in omejitev. Tako postopoma rahljajo povezanost z družino tudi glede svojih stališč, vrednot in vedenja. Vendar pa jih to, kar je bilo zastavljeno v zgodnjem obdobju njihovega oblikovanja, naredi za zunanje vplive ranljive ali odporne (Tomori, 2003).

Zelo pomembna je vloga pedagogov, strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja. Razvijati je potrebno tudi programe za starše, dijake, tudi strokovne delavce na tem področju (Zupanc Grom, 2010).

2.10 ODNOS MLADIH DO ALKOHOLA

Mladost je ena od faz človeškega razvojnega cikla, kjer se posameznik sooča s pomembnimi odločitvami za svojo prihodnost. Za študente zdravstvene nege se uživanje alkohola pojavi v rekreativne namene, kot alternativa za sprostitev in za zmanjševanje preobremenjenosti in pritiska šolskih (univerzitetnih) dejavnosti. Uživanje alkohola je lahko povezano tudi s sprejemanjem v družbeno in kulturno okolje. Raziskava, ki so jo izvedli na univerzi za zdravstveno nego v Salvadorju leta 2011 je zajela 106 študentov prvega letnika in 81 študentov zadnjega letnika. Z raziskavo so ugotovili bolj pogosto uživanje alkohola pri študentih zadnjega letnika, kot pri študentih prvega letnika (Geovana da Silva Pires, et al., 2015). Avtorji so izpostavili, da oglaševanje alkohola vpliva na stališča mladih o njegovi vlogi v družbi. Njihove raziskave so pokazale, da so študenti dobro obveščeni in poznajo negativne učinke uživanja alkohola, čeprav večina od njih meni, da je alkohol del življenjskega sloga. Glede na opravljeno raziskavo, ki je vključevala 1150 študentov, jih 304 uživa alkohol. Od teh, se je 188 študentom zdelo, da pijejo varno in nadzorovano. Večina, 219 študentov (72,03%), ni hotela prekiniti s pivskimi navadami in 225 (74,01%) študentov ni niti poskusilo opustiti te navade. Presenetljivo je, da jih je od 1150 študentov kar 1050 (91,30%) študentov odgovorilo, da so seznanjeni o škodljivih učinkih uživanja alkohola (Deepak, et al., 2015).

V Sloveniji je približno 85% slovenskih 15-letnikov že pilo alkoholne pijače, 27,5 % 15-letnikov redno uživa alkohol. V povprečju so se naši mladostniki srečali z alkoholom pri 13,3 letih. Prvič se opijejo pri povprečni starosti 14 let. Povečuje se delež 16-letnikov, ki uživajo alkoholne pijače in presegajo mednarodno povprečje. Slovenski mladostniki pri 16 letih zaužijejo večjo količino alkohola ob eni priložnosti kot njihovi vrstniki v drugih državah (Bajt & Zorko, 2010).

Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju 2014, ki jo je Nacionalni inštitut za javno zdravje izvedel že četrtri in poteka vsake štiri leta, kaže, da kar večina (88%) mladostnikov svoje zdravje ocenjuje kot dobro ali odlično in so s svojim življenjem

zadovoljni. Manj so zadovoljni s svojim zdravjem starejši mladostniki in dekleta. Trend v obdobju opazovanja od leta 2002 je še vedno pozitiven (Zupančič, 2015). Raziskave so pokazale, da je 30,3 % 15-letnikov že bilo opitih vsaj dvakrat. Med spoloma ni bilo zaznati razlik. 13,9 % 15-letnikov alkoholne pijače uživa vsaj enkrat tedensko, več fantov kot deklet. V starosti 13 let in manj je prvič pilo alkoholno pijačo 39,5 % anketirancev, prvič je bilo opitih 8,6 %, v obeh primerih več fantov kot deklet. V obdobju od leta 2002 do leta 2014 se je zmanjšal delež 15-letnikov, ki tedensko pijejo alkoholne pijače, in delež 15-letnih fantov, ki so bili opiti vsaj dvakrat (Koprivnikar, 2015).

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 NAMEN IN CILJI RAZISKOVANJA

Namen diplomskega dela je opredeliti odnos študentov do uživanja alkoholnih pijač, njihovo znanje, mnenje in pomen vpliva okolice na uživalce alkohola.

Cilji diplomskega dela so:

C1: Ugotoviti znanje in mnenje študentov zdravstvene nege o učinkih alkohola na telesno in duševno zdravje.

C2: Ugotoviti odnos študentov zdravstvene nege do uživalcev alkohola.

C3: Ugotoviti mnenje študentov zdravstvene nege o poznavanju zakonodaje na tem področju – poznavanje Zakona o omejevanju alkohola.

C4: Ugotoviti mnenje študentov za vzrok poseganja po alkoholu med mladimi in pomen družine, izobraževalnih ustanov ter vrstnikov.

3.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

R1: Kakšno je znanje in mnenje študentov zdravstvene nege o učinkih alkohola na telesno in duševno zdravje?

R2: Kakšen odnos imajo študenti zdravstvene nege do uživalcev alkohola?

R3: Kakšno mnenje imajo študenti zdravstvene nege o poznavanju zakonodaje na tem področju – poznavanje Zakona o omejevanju alkohola?

R4: Kakšno je mnenje študentov za vzrok poseganja po alkoholu med mladimi in kakšen pomen imajo pri tem družine, izobraževalne ustanove in vrstniki?

3.3 RAZISKOVALNA METODOLOGIJA

3.3.1 Metode in tehnike zbiranja podatkov

Raziskava je temeljila na neeksperimentalni metodi empiričnega raziskovanja. Pregledali smo strokovno in znanstveno literaturo domačih in tujih avtorjev in v teoretičnem delu uporabili deskriptivno kvantitativno metodo, v empiričnem delu pa smo uporabili vprašalnik.

Pri iskanju smo uporabili domača in tuja dela avtorjev, ki se nanašajo na temo diplomske naloge. Omejili smo se tudi na leto izida literature. Iskali smo članke od leta 2005 do leta 2015. Za iskanje domače literature smo uporabili virtualno knjižnico Slovenije – COBISS, Mestno knjižnico Kranj, ter knjižnico Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. Za iskanje strokovne tuje literature pa smo uporabili pregledne strokovne članke iz baze podatkov ScienceDirect. Pri iskanju domače literature smo uporabili ključne besede: odnos študentov, alkohol, alkohol in mladi, študentje in alkohol, vzgoja mladih o alkoholu, učinki alkohola, Zakon o omejevanju porabe alkohola. Pri iskanje tuje pa: student`s attitude, alcohol, alcohol and young people, students and alcohol education of young people about alcohol, effects of alcohol.

3.3.2 Opis merskega instrumenta

Raziskavo smo izvedli s tehniko vprašalnika, ki je zajela študente zdravstvene nege na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin. Anketirali smo študente od 1. do 3. letnika študija in študente s statusom absolventa. Vprašalnik je bil prirejen po standardiziranem anketnem vprašalniku AUDIT, ki je bil oblikovan s strani Svetovne zdravstvene organizacije (DeMartini & Carey, 2009). Naš vprašalnik je bil sestavljen iz vprašanj, katera so zajemala vprašanja o demografskih podatkih (spol, starost, leto in vrsta študija), sledila so vprašanja po Likertovi lestvici s trditvami od 1 do 5 (1 - popolnoma se ne strinjam, 2 - se ne strinjam, 3 - niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 - se strinjam, 5 - popolnoma se strinjam).

Vprašanja so se nanašala:

- na odnos študentov zdravstvene nege do uživanja alkohola med mladimi,
- o njihovem odnosu do uživalcev alkohola,
- o njihovem mnenju, zakaj mladi posegajo po alkoholu,
- kakšen problem to predstavlja,
- kaj bi se moralo spremeniti,
- o vlogi družine, izobraževalnih ustanov,
- o njihovem poznavanju Zakona o omejevanju porabe alkohola in mnenje o njegovi ustreznosti. Uporabili smo Likertovo lestvico za razvrstitev odgovorov. Zanesljivost vseh zbranih podatkov, ki smo jih pridobili na podlagi vprašalnika, smo ocenili z določitvijo

koeficienta Cronbacha alfa, ki znaša 0,767, kar kaže na dobro zanesljivost vprašalnika (Cencič, 2009).

3.3.3 Opis vzorca

V raziskavo so bili vključeni študenti rednega in izrednega študija od 1. do 3. letnika zdravstvene nege in študenti s statusom absolventa na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin. Poslali smo 254 vprašalnikov, vrnjenih je bilo 174, v analizo smo vključili 155 ustreznih vprašalnikov, kar kaže na 61% realizacijo.

Iz tabele 1 je razvidno, da je Vprašalnik rešilo 18 (11,6%) moških in 137 (88,4%) žensk. 103 (66,5%) je bilo rednih študentov, 52 (33,5%) izrednih študentov. Prvi letnik je obiskovalo 27 (17,4%), drugi letnik 26 (16,8%), tretji letnik 45 (29,0%) in 57 (38,8%) je bilo absolventov. Povprečna starost vprašanih je bila 25,26 let (SO=5,575).

Tabela 1: Demografski podatki

Spol	Frekvenca	Odstotek
Moški	18	11,6
Ženski	137	88,4
Skupaj	155	100
Letnik študija		
Prvi letnik	27	17,4
Drugi letnik	26	16,8
Letnik študija		
	Frekvenca	Odstotek
Tretji letnik	45	29,0
Absolvent	57	38,8
Skupaj	155	100,0
Vrsta študija		
Redni	103	66,5
Izredni	52	33,5
Skupaj	155	100,0

3.3.4 Opis poteka raziskave in obdelave podatkov

Pridobivanje podatkov je potekalo oktobra 2016, po predhodni pridobitvi soglasja Komisije za znanstveno-raziskovalno in razvojno dejavnost na Fakulteti za zdravstvo

Angele Boškin. Študenti so prejeli vprašalnik preko elektronskega naslova, predviden čas izpolnjevanja je bil 14 dni, zaradi slabega odziva smo vprašalnik po 14 dneh ponovno poslali v izpolnjevanje, zato je bil čas izpolnjevanja mesec dni. Vsem študentom, ki so sodelovali v raziskavi, je bila zagotovljena anonimnost in prostovoljno izpolnjevanje vprašalnika. Pridobljene podatke smo uporabili izključno za potrebe diplomske naloge.

Za obdelavo podatkov, ki smo jih pridobili, smo uporabili Microsoft Excel 2013 in statistični program SPSS 23.0. V analizi smo najprej naredili osnovni statistični pregled, nato pa uporabili za nadaljnjo analizo Pearsonov korelacijski koeficient, t-test, Kullbackov test in hi–kvadrat s katerim smo preverili vpliv dveh spremenljivk ene na drugo. Upoštevali smo statistične razlike z vrednostjo manjše od 0,05. Pridobljene podatke analize smo uredili in jih prikazali v tabelah. Analizirali pa smo samo v celoti izpolnjene vprašalnike.

3.4 REZULTATI

3.4.1 Znanje in mnenje študentov zdravstvene nege o učinkih alkohola na telesno in duševno zdravje

Vprašani študentje so največ informacij o učinkih alkohola dobili na internetu (69, 44,5%). Študentje imajo dovolj znanja o alkoholu, saj je večina pravilno odgovorila na postavljena vprašanja glede učinkov alkohola na telesno in duševno zdravje. Menijo, da mladi največkrat posegajo po alkoholu, ker se želijo sprostiti in prilagoditi okolju.

Tabela 2: Informiranost o učinkih alkohola

	n	%
Literatura	55	35,5
Internet	69	44,5
Radio	1	0,6
TV	12	7,7
Reklamni panoji	2	1,3
Drugo	16	10,3
Skupaj	155	100,0

n=število,%=odstotek.

Iz tabele 2 je razvidno, da je največ vprašanih dobilo informacije o učinkih alkohola na internetu (69, 44,5%).

Tabela 3: Vpliv alkohola na centralni živčni sistem

		Alkohol je			Hi-Kvadrat test	
		stimulator centralnega živčnega sistema	depresor centralnega živčnega sistema	Skupaj		
		n (%)	n (%)	n (%)	Vrednost testa	p-vrednost
Vrsta študija	Redni	40 (38,8%)	63 (61,2%)	103 (100%)	6,386	0,041
	Izredni	11(21,2%)	41 (78,8%)	52 (100%)		
	Skupaj	51(32,9%)	104 (67,1%)	155 (100%)		

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, HI kvadrat= preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo

Pravi odgovor pri tem vprašanju je, da je alkohol depresor centralnega živčnega sistema. Iz tabele 3 je razvidno, da je 63, 61,2% študentov rednega študija odgovorilo pravilno, prav tako je večina študentov izrednega študija odgovorila pravilno (41, 78,8%). Uporabili smo hi –kvadrat test, kjer smo preverjali vpliv dveh spremenljivk ene na drugo in ugotovili, da je vrednost testa 6,386, p-vrednost pa 0,041, kar pomeni, da je p-vrednost pod 0,05 in lahko trdimo, da obstaja statistično značilna povezanost z vrsto študija.

Tabela 4: Porazdelitev odgovorov rednih in izrednih študentov kaj je alkoholna pijača

		Alkoholna pijača je vsaka pijača, ki vsebuje				Kullbackov test	
		najmanj 10 volumenskih odstotkov (vol %) alkohola	več kot 1,2 volumska odstotka (vol %) alkohola	več kot 5 volumskih odstotkov (vol %) alkohola	Skupaj		
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	Vrednost testa	p-vrednost
Vrsta študija	Redni	17 (16,5%)	83 (80,6%)	3 (2,9%)	103 (100%)	0,984	0,611
	Izredni	5 (9,6%)	46 (88,5%)	1 (1,9%)	52 (100%)		
	Skupaj	22 (14,2%)	129 (83,2%)	4 (2,6%)	155 (100,0%)		

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, Kullbackov test= alternativa za Hi-kvadrat test, kjer preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo.

Tabela 4 prikazuje porazdelitev odgovorov rednih in izrednih študentov kaj je alkoholna pijača. Pravilen odgovor je, da je alkoholna pijača vsaka pijača, ki vsebuje 1,2 volumska odstotka (vol%) alkohola. Največ rednih študentov (83, 80,6%) je odgovorilo pravilno, prav tako so v večini pravilno odgovorili izredni študentje (46, 88,5%). Pri tej tabeli smo uporabili Kullbackov test, ki je alternativa za hi-kvadrat test, kjer smo preverjali vpliv dveh spremenljivk ena na drugo in ugotovili da je p- vrednost višja kot 0,05, zato ni statistično značilna razlika glede na vrsto študija.

Tabela 5: Odgovori rednih in izrednih študentov na vsebnost alkohola v pijačah

		V kateri pijači je največ čistega alkohola					Kullbackov test	
		v 2 "šilcih" žgane pijače (0,6 dcl)	v 2 kozarcih vina (2 dcl)	v 1 pločevinki piva (0,5 l)	V vseh našteti pijačah je enaka količina čistega alkohola	Skupaj		
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)		
Vrsta študija	Redni	71 (68,9%)	4 (3,9%)	1 (1%)	27 (26,2%)	103 (100%)	14,919	0,002
Vrsta študija	Izredni	n (%) 23 (44,2%)	n (%) 0 (0,0%)	n (%) 1 (2%)	n (%) 28 (53,8%)	n (%) 52 (100%)		
Skupaj		94 (60,6%)	4 (2,6%)	2 (1,3%)	55 (35,5%)	155 (100%)		

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, Kullbackov test=alternativa za Hi-kvadrat test, kjer preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo.

Tabela 5 prikazuje porazdelitev odgovorov rednih in izrednih študentov v kateri pijači je največ čistega alkohola. V vseh naštetih pijačah je enaka količina čistega alkohola. Največ rednih študentov (71, 68,9%) je odgovorilo, da je največ čistega alkohola v 2 "šilcih" žgane pijače (0,6 dcl), največ izrednih študentov (28, 53,8%) pa je odgovorilo, da je v vseh naštetih pijačah enaka količina čistega alkohola. S Kullbackovim testom smo ugotovili, da je p-vrednost nižja kot 0,05, kar pomeni, da lahko trdimo, da obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in znanjem o količini čistega alkohola.

Tabela 6: Vzroki poseganja mladostnikov po alkoholu po mnenju študentov rednega in izrednega študija

	Vrsta študija	n	PV	SO	Mo
Menim, da sem dovolj informiran/a o učinkih alkohola.	Redni	103	3,83	0,930	4
	Izredni	52	3,86	0,917	
Mladostnik posega po alkoholu zaradi nizke samopodobe in samospoštovanja.	Redni	103	2,27	1,008	3
	Izredni	52	2,35	1,013	
Mladostnik posega po alkoholu, ker se želi sprostiti.	Redni	103	3,09	0,706	3
	Izredni	52	3,09	0,687	
Mladostnik posega po alkoholu, ker se skuša prilagoditi okolju.	Redni	103	3,08	0,774	3
	Izredni	52	3,10	0,764	
Mladostnik s pomočjo uživanja alkohola skuša obvladovati stres.	Redni	103	2,40	1,029	3
	Izredni	52	2,45	1,029	
Mladostnik s pomočjo uživanja alkohola skuša obvladati emocionalne stiske.	Redni	103	2,67	0,965	3
	Izredni	52	2,69	0,959	
Mladostnik z uživanjem alkohola skuša pozabiti boleče izkušnje.	Redni	103	2,67	0,972	3
	Izredni	52	2,70	0,971	
Mladostnik posega po alkoholu zaradi zapostavljenosti, žalosti, depresije.	Redni	103	2,58	0,863	3
	Izredni	52	2,6	0,849	

n=število, PV=povprečna vrednost, Mo=najpogostejša vrednost, SO= standardni odklon, 1 = v celoti se ne strinjam, 2 = se ne strinjam, 3 = niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 = se strinjam, 5 = popolnoma se strinjam

V tabeli 6 glede na vrsto študija ugotavljamo, da ni bilo večjih statističnih razlik v PV in SO med študenti glede informiranosti in vzrokov v zgoraj naštetih v tabeli.

3.4.2 Odnos študentov zdravstvene nege do uživalcev alkohola

Skoraj vsi študentje so že imeli stik z uživalcem alkohola, največ se jih je srečalo z uživalcem alkohola na klinični praksi (rednih je odgovorilo 45, kar predstavlja 43,7%, izrednih 18, kar predstavlja 34,6%) in v domačem okolju (rednih je odgovorilo 40, kar predstavlja 38,8%, izrednih 16, kar predstavlja 30,8%). Študentje uživalcem alkohola radi pomagajo, saj menijo, da potrebujejo usmerjanje, nasvete in si zaslužijo drugo priložnost.

Tabela 7: Stik študentov rednega in izrednega študija z uživalcem alkohola

		Ali ste že kdaj imeli stik z uživalcem alkohola?		
		Da	Ne	Skupaj
		n (%)	n (%)	n (%)
Vrsta študija	Redni	97 (94,2%)	6 (5,8%)	103 (100%)
	Izredni	49 (94,2%)	3 (5,8%)	52 (100%)
Skupaj		146 (94,2%)	9 (5,8%)	155 (100%)

n=število,%=odstotek

Iz tabele 7 je razvidno, da je velika večina vprašanih študentov rednega (97, 94,2%) in izrednega (49, 94,2%) študija že imela stik z uživalcem alkohola.

Tabela 8: Srečanje študentov rednega in izrednega študija z uživalcem alkohola

		Če ste odgovorili z da, označite kje ste se srečali z uživalcem alkohola?					Hi – kvadrat test	
		v domačem okolju	na klinični praksi	pri svojem rednem delu	Drugo	Skupaj		
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	Vrednost testa	p-vrednost
Vrsta študija	Redni	40 (38,8%)	45 (43,7%)	11 (10,7%)	7 (6,8%)	103 (100%)	15,261	0,002
	Izredni	16 (30,8%)	18 (34,6%)	15 (28,8%)	3 (5,8%)	52 (100%)		
Skupaj		56 (36,1%)	63 (40,6%)	26 (16,8%)	10 (6,5%)	155 (100%)		

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, HI kvadrat=preverjamo vpliv dveh spremenljivk ene na drugo

Iz tabele 8 je razvidno, da se je največ vprašanih študentov rednega študija srečalo z uživalcem alkohola na klinični praksi (45, 43,7%), sledil je odgovor, da so uživalca alkohola srečali v domačem okolju (40, 38,8%). Študentje izrednega študija so bili prav tako zelo enotni, večina je odgovorila, da se je srečala z uživalcem alkohola na klinični praksi (18, 34,6%) in tudi tukaj je bil naslednji najbolj pogost odgovor, da so se študentje z uživalcem alkohola srečali tudi v domačem okolju (16, 30,8%). Uporabili smo hi – kvadrat test, kjer smo preverjali vpliv dveh spremenljivk ene na drugo in ugotovili, da je vrednost testa 15,261, p-vrednost pa 0,002, kar pomeni, da je p-vrednost pod 0,05 in lahko trdimo, da obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in lokacijo, kjer so se srečali z uživalcem alkohola.

Tabela 9: Pogled na uživalce alkohola s strani študentov rednega in izrednega študija

Kakšen pogled imate na uživalce alkohola?	Vrsta študija	n (%)	Skupaj
do uživalcev alkohola čutim odpor, saj menim, da so sami krivi za svoje težave.	Redni	25 (24,3%)	32 (20,6%)
	Izredni	7 (13,5%)	
uživalcev alkohola se bojim, saj jim ne zaupam, ker so nagnjeni k laganju, obtoževanju, izgovarjanju in izražanju jeze.	Redni	14 (13,6%)	17 (11%)
	Izredni	3 (5,8%)	
uživalci alkohola se mi smilijo, saj menim da niso sami krivi za svoje težave.	Redni	10 (9,7%)	12 (7,7%)
	Izredni	2 (3,8%)	
uživalcem alkohola rad/a pomagam, saj potrebujejo usmerjanje in nasvete in si zaslužijo drugo priložnost	Redni	40 (38,8%)	66 (42,6%)
	Izredni	26 (50%)	
drugo	Redni	14 (13,6%)	28 (18,1%)
	Izredni	14 (26,9%)	
Skupaj	Redni	103 (100%)	155 (100%)
	Izredni	52 (100%)	
Hi – kvadrat test	Vrednost testa	8,461	
	p-vrednost	0,076	

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, HI kvadrat=preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo

Tabela 9 prikazuje, da je največ študentov rednega študija (40, 38,8%) odgovorilo, da uživalcem alkohola radi pomagajo, saj potrebujejo usmerjanje in nasvete in si zaslužijo drugo priložnost. Za enak odgovor se je odločila polovica študentov izrednega študija (26, 50%). Uporabili smo hi- kvadrat test, kjer smo preverjali vpliv dveh spremenljivk ene na drugo in ugotovili, da je vrednost testa 8,461, p-vrednost 0,076. P-vrednost je nad 0,05 kar pomeni, da ne obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in odnosom do uživalcev alkohola.

3.4.3 Mnenje študentov zdravstvene nege o poznavanju zakonodaje na tem področju – poznavanje Zakona o omejevanju alkohola

Študentje so dobro seznanjeni s poznavanjem Zakonodaje o omejevanju alkohola. Med študenti rednega in izrednega študija ni značilnih odstopanj. Redni študentje menijo, da je Zakon o omejevanju uporabe alkohola ustrezen, študentje izrednega študija pa menijo, da Zakon o omejevanju uporabe alkohola ni ustrezen.

Tabela 10: Poznavanje Zakona o omejevanju alkohola s strani študentov rednega in izrednega študija

	Vrsta študija	n	PV	SO
Prodajalec mora zahtevati od kupca, za katerega domneva, da je mlajši od 18 let, ustrezen osebni dokument.	Redni	103	4,59	0,648
	Izredni	52	4,56	0,539
Prodaja alkoholnih pijač je prepovedana med 21. in 7. uro naslednjega dne.	Redni	103	4,01	1,200
	Izredni	52	4,00	1,221
Prodaja alkoholnih pijač je dovoljena med 21. in 7. uro v gostinskih obratih.	Redni	103	3,16	1,392
	Izredni	52	3,23	1,423
V gostinskih obratih je prepovedana prodaja alkoholnih pijač od začetka dnevnega obratovalnega časa do 10. ure dopoldan.	Redni	103	4,13	1,016
	Izredni	52	4,21	0,997
Prodaja in ponudba alkoholnih pijač je prepovedana v stavbah in na pripadajočih funkcionalnih zemljiščih, kjer se opravlja dejavnost vzgoje, izobraževanja, zdravstvena dejavnost in v športnih objektih.	Redni	103	4,37	0,874
	Izredni	52	4,29	0,776

n=število, PV=povprečna vrednost, SO= standardni odklon, 1 = v celoti se ne strinjam, 2 = se ne strinjam, 3 = niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 = se strinjam, 5 = popolnoma se strinjam

Tabela 10 prikazuje, da so se vprašani najbolj strinjali z odgovorom, da mora prodajalec zahtevati od kupca, za katerega domneva, da je mlajši od 18 let, ustrezen osebni dokument, redni (PV =4,59, SO=0,648), izredni (PV =4,56, SO=0,539). Najbolj neopredeljeni so bili tako redni študentje (PV =3,16, SO=1,392), kot izredni študentje (PV =3,23, SO=1,423) pri odgovoru, kjer so se morali opredeliti glede dovoljene prodaje alkoholnih pijač med 21. in 7. uro v gostinskih obratih. Glede na vrsto študija ugotavljamo, da ni bilo večjih statističnih razlik med študenti obeh vrst študijev.

Tabela 11: Ustreznost Zakona o omejevanju uporabe alkohola po mnenju študentov rednega in izrednega študija

		Ali je po vašem mnenju Zakon o omejevanju uporabe alkohola ustrezen?				Hi-kvadrat test	
		Da	Ne	Ne vem	Skupaj	Vrednost testa	p-vrednost
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)		
Vrsta študija	Redni	45 (43,7%)	28 (27,2%)	30 (29,1%)	103 (100%)	2,465a	0,292
	Izredni	17 (32,7%)	20 (38,5%)	15 (28,8%)	52 (100%)		
Skupaj		62 (40%)	48 (31%)	45 (29%)	155 (100%)		

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, HI kvadrat=preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo

Pri tabeli 11 je razvidno, da pri vprašanju študentje rednega in izrednega študija niso bili skladni. Redni študentje menijo, da je Zakon o omejevanju uporabe alkohola ustrezen (45, 43,7%). Študentje izrednega študija pa menijo, da Zakon o omejevanju uporabe alkohola ni ustrezen (20, 38,5%). Uporabili smo hi- kvadrat test, kjer smo preverjali vpliv dveh spremenljivk ene na drugo in ugotovili, da je vrednost testa 2,465, p- vrednost 0,292, kar pomeni, da je p-vrednost višja kot 0,05, zato ne obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in mnenjem o Zakonu o omejevanju uporabe alkohola.

3.4.4 Mnenje študentov o vzroku za poseganje po alkoholu med mladimi in pomen družine, izobraževalnih ustanov, vrstnikov pri tem

Študentje rednega in izrednega študija so bili pri dogovorih enotni. Menijo, da mladi največkrat posegajo po alkoholu, ker po njem posegajo tudi njihovi prijatelji, vrstniki. Niso se strinjali s tem, da je treba krivdo za poseganje mladostnika po alkoholu pripisati slabi vzgoji staršev. Tako redni študentje, kot izredni so se strinjali s tem, da alkohol pri mladih predstavlja velik problem in, da pri uživanju alkohola spol ne predstavlja merilo. Redni študentje v večini menijo, da bi morali dati Večji poudarek na osveščanju mladih (poudarek na trženju proti alkoholne kampanje), da bi mladi manj posegali po alkoholu. Izredni študentje pa so se odločili, da bi na to temo moralo biti organiziranih več izobraževanj o posledicah alkoholizma.

Tabela 12: Mnenje študentov rednega in izrednega študija o vzroku za poseganje po alkoholu med mladimi

	Vrsta študija	n	PV	SO
Mladostnik posega po alkoholu, ker posegajo po njem tudi njegovi prijatelji, vrstniki.	Redni	103	3,22	0,718
	Izredni	52	3,23	0,713
Pitje alkoholnih pijač v družini pripomore, da mladostnih posega po alkoholu.	Redni	103	2,75	0,804
	Izredni	52	2,74	0,820
Krivdo, da mladostnik posega po alkoholu, je pripisati slabi vzgoji staršev.	Redni	103	1,81	0,945
	Izredni	52	1,79	0,954
Krivdo, da mladostnik posega po alkoholu, je pripisati neurejenim družinskim razmeram.	Redni	103	2,22	0,931
	Izredni	52	2,20	0,923
Starši niso krivi, da mladostnik posega po alkoholu. Mladostnik se sam odloči za pitje alkoholnih pijač.	Redni	103	2,31	0,869
	Izredni	52	2,31	0,864
Pomembna je vloga pedagogov izobraževalnih ustanov, da bi mladi manj posegali po alkoholu.	Redni	103	2,99	0,897
	Izredni	52	3,03	0,905

n=število, PV=povprečna vrednost, SO= standardni odklon, 1 = v celoti se ne strinjam, 2 = se ne strinjam, 3 = niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 = se strinjam, 5 = popolnoma se strinjam

Iz tabele 12 je razvidno, da vprašani študentje rednega (PV =1,81, SO=0,992) in izrednega (PV =1,70, SO=0,822) študija se v celoti niso strinjali s tem, da je treba krivdo pripisati slabi vzgoji staršev, ker mladostnik posega po alkoholu. Najbolj so se strinjali s tem, da mladostnik posega po alkoholu, ker posegajo po njem tudi njegovi prijatelji, vrstniki, redni (PV =3,25, SO=0,741), izredni (PV =3,23, SO=0,640). Ne moremo trditi, da statistične razlike med študenti obstajajo.

Tabela 13: Problem alkohola pri mladih po mnenju študentov rednega in izrednega študija

		Ali alkohol pri mladih predstavlja velik problem?			Kullbackov test	
		Da	Ne	Skupaj	Vrednost testa	p-vrednost
		n (%)	n (%)	n (%)		
Vrsta študija	Redni	94 (91,3%)	9 (8,7%)	103 (100%)	0,046a	0,829
	Izredni	47 (90,4%)	5 (9,6%)	52 (100%)		
Skupaj		141 (91%)	14 (9%)	155 (100%)		

n=število,%=odstotek, p- manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, Kullbackov test= alternativa za Hi-kvadrat test, kjer preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na vrednost=če je drugo.

Tabela 13 prikazuje, da so se tako redni študentje, kot izredni strinjali s tem, da alkohol pri mladih predstavlja velik problem. Uporabili smo Kullbackov test, s katerim smo

ugotovili, da je p-vrednost višja kot 0,05, zato ne obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in mnenjem glede alkohola kot resnega družbenega problema.

Tabela 14: Nagnjenost k alkoholu glede na spol po mnenju študentov rednega in izrednega študija

		Kdo menite, da je bolj nagnjen k alkoholu?				Hi-kvadrat test	
		Moški	Ženske	Spol ni merilo	Skupaj		
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	Vrednost testa	p-vrednost
Vrsta študija	Redni	38 (36,9%)	3 (2,9%)	62 (60,2%)	103 (100%)	5,045	0,080
	Izredni	18 (34,6%)	6 (11,5%)	28 (53,9%)	52 (100%)		
Skupaj		56 (36,1%)	9 (5,8%)	90 (58,1%)	155 (100%)		

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, HI kvadrat=preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo

Tabela 14 prikazuje, da so se tako redni (62, 60,2%) kot izredni študentje (28, 53,9%) odločili za odgovor, da spol ni merilo pri nagnjenosti k uživanju alkohola. Uporabili smo hi- kvadrat test, kjer je p-vrednost višja kot 0,05 kar pomeni, da ne obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in mnenjem, kateri spol je bolj nagnjen k uživanju alkoholnih pijač.

Tabela 15: Spremembe po mnenju študentov rednega in izrednega študija za manjše poseganje mladih po alkoholu

Kaj bi se moralo spremeniti, da bi mladi manj posegali po alkoholu?	Vrsta študija	n (%)	Skupaj
Sprememba Zakona o omejevanju porabe alkohola.	Redni	25 (24,3%)	32 (20,6%)
	Izredni	7 (13,5%)	
uživalcev alkohola se bojim, saj jim ne zaupam, ker so nagnjeni k laganju, obtoževanju, izgovarjanju in izražanju jeze.	Redni	14 (13,6%)	17 (11%)
	Izredni	3 (5,8%)	
uživalci alkohola se mi smilijo, saj menim da niso sami krivi za svoje težave.	Redni	10 (9,7%)	12 (7,7%)
	Izredni	2 (3,8%)	
	Redni	40 (38,8%)	66

Kaj bi se moralo spremeniti, da bi mladi manj posegali po alkoholu?	Vrsta študija	n (%)	Skupaj
uživalcem alkohola rad/a pomagam, saj potrebujejo usmerjanje in nasvete in si zaslužijo drugo priložnost	Izredni	26 (50%)	(42,6%)
Drugo	Redni	14 (13,6%)	28 (18,1%)
	Izredni	14 (26,9%)	
Skupaj	Redni	103 (100%)	155 (100%)
	Izredni	52 (100%)	
Hi – kvadrat test	Vrednost testa	8,246	
	p-vrednost	0,083	

n=število,%=odstotek, p-vrednost=če je manj kot 0,05 potem obstaja povezanost ene spremenljivke na drugo, Kullbackov test=alternativa za Hi-kvadrat test, kjer preverjamo vpliv dveh spremenljiv ene na drugo.

Iz tabele 15 je razvidno, da so se redni študentje (40, 38,8%) odločili, da bi morali dati večji poudarek na osveščanju mladih (poudarek na trženju proti alkoholne kampanje), da bi mladi manj posegali po alkoholu. Izredni študentje (27, 51,9%) pa so se odločili, da bi na to temo moralo biti organiziranih več izobraževanj o posledicah alkoholizma. Uporabili smo Kullbackov test, s katerim smo ugotovili, da je p-vrednost višja kot 0,05 kar pomeni, da ne obstaja statistično značilna povezanost med vrsto študija in mnenjem o pristopih za zmanjšanje porabe alkohola med mladimi.

4 RAZPRAVA

Raziskavo odnosa alkohola med študenti zdravstvene nege smo izvedli s pomočjo vprašalnika. Vključili smo študente zdravstvene nege Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. Anketirani so bili študenti od 1. do 3. letnika študija in študenti s statusom absolventa. Primerjava je bila izvedena med študenti rednega in izrednega študija. Podobno je bila opravljena tudi raziskava, ki sta jo opravili (Bogataj & Plazar, 2013), le da sta anketirali samo študente 1. letnika zdravstvene nege na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za vede o zdravju.

V raziskavi je sodelovalo več žensk kot moških, največ odziva je bilo s strani absolventov. Na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za vede o zdravju so ob opredelitvi povezave med tveganostjo pitja in obliko študija pokazali, da večje število študentov izrednega študija manj tvegano pije, kot študentje rednega študija (Bogataj & Plazar, 2013). Najpogostejši vir informacij o učinkih alkohola v naši raziskavi so spletne strani, takoj za tem je literatura. Študenti so bili glede večine vprašanj o alkoholu dobro seznanjeni z učinki, najmanjše znanje so izkazali pri vprašanju "V kateri pijači je največ čistega alkohola?", saj so v večini nepravilno odgovorili. Študentje menijo, da so dovolj informirani o učinkih alkohola in so bili pri odgovorih zelo skladni. Najbolj so se strinjali s tem, da mladostniki posegajo po alkoholu, ker se želijo sprostiti in se poskušajo prilagoditi okolju. Najmanj pa so se strinjali s tem, da posegajo po alkoholu zaradi nizke samopodobe in samospoštovanja. Avtorici (Bogataj & Plazar, 2013) menita, da raba alkohola močno zadeva najbolj občutljive dele družbe, sem sodijo predvsem mladi, pri slednjih pa se starostna struktura niža. Pozornost bi bilo dobro posvetiti temu delu populacije, saj se ljudje z uživanjem alkohola po večini srečujejo v zgodnji mladostniški dobi. V zadnjem desetletju problematika alkohola med mladimi predstavlja osrednji predmet velikega števila raziskav. Podatki kažejo, da raba alkoholnih pijač v starosti od 11. do 15. let pogosta, ter da pogostost pitja alkoholnih pijač narašča s starostjo.

Skoraj vsi preiskovanci, ki so sodelovali v raziskavi, so že imeli stik z uživalci alkohola, največkrat so se z njimi srečali na klinični praksi in v domačem okolju. Pokazalo se je pozitivno razmišljanje, saj študentje radi priskočijo na pomoč uživalcem alkohola z usmerjanjem in nasveti. Uživanje alkoholnih pijač je bilo raziskano tudi med študenti

zdravstvene nege na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za vede o zdravju. Študenti zdravstvene nege so izpostavljeni visokemu stresu, pri usposabljanju v kliničnem okolju. Dva glavna vira stresorjev za študente zdravstvene nege sta pomanjkanje znanja in spretnosti v povezavi z dejansko skrbjo za paciente. Ravno zaradi stresa, ki ga doživljajo poleg študijskih obveznosti ter ob srečevanju z delom v kliničnem okolju, so še posebej dovzetni za rabo dovoljenih in prepovedanih psihoaktivnih substanc (Bogataj & Plazar, 2013).

Študentje so bili dobro seznanjeni s poznavanjem zakonodaje o omejevanju alkohola, pri nobenem vprašanju ni bilo značilnih odstopanj. Študentje menijo, da mladi največkrat posegajo po alkoholu zato, ker po njem posegajo tudi njihovi prijatelji, vrstniki in so mnenja, da je negativen vrstniški vpliv velik problem. Mladi alkohol poizkusijo zgodaj, tudi v predšolski dobi, prve alkoholne pijače poizkusijo v krogu družine, pozneje pa v večini s prijatelji in za zabavo. V primerjavi z vrstniki pred nekaj desetletji, mladostniki zdaj pijejo več in bolj pogosto. (Bogataj & Plazar, 2013). Avtorici (Bogataj & Plazar, 2013) sta mnenja, da je alkohol droga, ki so ji ljudje naklonjeni in je velik dejavnik tveganja za negativne posledice na zdravju, sreči, varnosti in blaginji ljudi. Posledice se kažejo tako na telesnem, duhovnem, duševnem in socialnem področju. Po anketiranih študentih spol ni merilo za nagnjenost k uživanju alkohola. V raziskavi, ki je bila izvedena med študenti zdravstvene nege, na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za vede o zdravju se je pokazalo, da manj tvegano pije polovica moških in tri četrtine žensk, pri bolj tveganem oziroma škodljivem pitju, ki že kaže na zasvojenost pa prednjačijo moški. Med spoloma so se glede stopnje tveganosti pri pitju pokazale statistično pomembne razlike. Moški so dosegali večje vrednosti popitega alkohola in pili bolj tvegano kot ženske (Bogataj & Plazar, 2013). Na podlagi raziskave, ki je bila izvedena med študenti Fakultete za zdravstvene vede v Mariboru, so ugotovili, da moški v večji meri posegajo po alkoholnih pijačah kot ženske (Munda, et al., 2016). Večina študentov se strinja, da bi se zmanjšala uporaba alkohola med mladimi, če bi bil večji poudarek na trženju proti alkoholnih kampanj. Med študenti Fakultete za zdravstvene vede v Mariboru so ugotovili, da je potrebno delovanje v smeri večje promocije zdravja, ter zdravstvene vzgoje za preprečevanje in zmanjševanje uživanja alkohola. Kot podpora zdravstveno vzgojnim vsebinam bi se lahko organizirale razne delavnice in predavanja na temo razširjenosti

alkohola, lahko bi se naredil dodaten promocijski material, ki bi študente posvaril pred pretiranim in tveganim pitjem alkohola (Munda, et al., 2016).

Če povzamemo je uživanje alkohola med mladostniki še kako zaskrbljujoče, saj je vedno bolj razširjeno, kljub osveščenosti o posledicah. V razpravi smo poskušali pokazati kako se na različnih fakultetah samo dojemanje o posledicah in osveščenosti razlikuje ali povezuje, kar je bil tudi naš namen.

Omejitev raziskave je bilo več. Naša raziskava je bila izvedena samo na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin, zato rezultatov ne moremo posplošiti na vse študente zdravstva. Poslali smo 254 vprašalnikov, ustrezno izpolnjenih je bilo 155, kar pomeni, da je v raziskavo bilo vključeno relativno majhno število študentov. Postavlja se vprašanje, če so na vsa vprašanja iskreno odgovorili, saj morda nekateri niso želeli priznati, da so se z uživalcem alkohola najprej srečali v domačem okolju.

Nadaljnje raziskovanje bi izvajali tako, da bi povečali vzorec anketiranih, kjer bi lahko vključili študente in dijake različnih šol. Osnovne šole bi lahko uvedle dodaten predmet pri katerem bi se obravnavale razne problematike mladostnikov današnjega časa, kjer bi vključili tudi problematiko uživanja alkohola med mladimi, saj menimo, da je zelo pomembno, da so mladi že zgodaj osveščeni o raznih posledicah alkohola.

5 ZAKLJUČEK

Ne glede na to kakšno je trenutno stanje v družbi, je pojav uživanja alkohola pri mladostnikih potrebno jemati resno, saj so prav v obdobju odraščanja in dozorevanja posledice, ki jih povzroči alkohol največje in s tem se ustvarja verjetnost za razvoj odvisnosti od alkohola. Alkohol ni edini dejavnik tveganja, je pa eden izmed večjih in pomembnejših dejavnikov, ki je hkrati vzrok in posledica.

V današnjem času je do alkoholnih pijač relativno lahko priti, saj je dostopen praktično povsod in vsem. Mladostniki večinoma podležejo vplivu okolja in družbe v kateri se nahajajo in zato posežejo po večjih količinah alkohola. Ne malokrat pивske navade izvirajo tudi iz družinskega kroga, kjer so mladostniki v direktnem stiku z alkoholom in se uživanje alkohola ne predstavlja kot slaba navada.

Mladostniki so osveščeni o negativnih posledicah uživanja alkohola in so do neke mere izobraženi na tem področju, vendar to ni zadosten dejavnik, da bi prenehali s pitjem alkohola, saj je vpliv družbe zelo močan.

Izobraževalne ustanove bi lahko nadgradile svoje kampanje o osveščanju mladih in to razvijale v smeri zdravega življenjskega sloga in zabave brez alkohola. To bi se moralo uveljaviti kot življenjski stil in novi trend med mladostniki.

Pri pisanju diplomskega dela smo prišli do sklepov, da so mladostniki dobro osveščeni o alkoholu in negativnih posledicah le tega, dobro poznajo zakonodajo, a je večina izrednih študentov mnenja, da zakonodaja ni ustrezna. Študentje uživalcem alkohola radi pomagajo saj menijo, da potrebujejo pomoč in usmerjanje. Vsi so se strinjali, da alkohol predstavlja velik problem in da bi morali dati večji poudarek na osveščanju mladih, kot poudarek na trženju proti alkoholne kampanje.

6 LITERATURA

Bajt, M. & Zorko, M., 2010. Tvegano in škodljivo pitje alkohola. In: M. Zorko & T. Hočevnar, eds. *Zdravje v Sloveniji*. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje Republike Slovenije, pp. 40-41.

Bogataj, U. & Plazar, N., 2013. Obzornik zdravstvene nege. In: B. Skela Savič, ed. *Ocena rabe alkohola pri študentih zdravstvene nege s pomočjo vprašalnika AUDIT*. Izola: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije, pp. 317-324.

Cencič, M., 2009. *Kako poteka pedagoško raziskovanje: primer kvantitativne empirične neeksperimentalne raziskave*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Deepak, D., Shetty, D. & Ravi, J., Greeshma, J., Haritha, J., Lakshmi, P., Neghandi, A., Kundapur, S., 2015. Attitude of college students towards alcohol consumption in mangalore. *Nitte University Journal of Health Science*, 5(1), pp. 1-3.

DeMartini, S.K. & Carey, B.K., 2009. Correlates of AUDIT Risk Status for Male and Female College Students. *Journal of American college health*, 58 (3), pp. 233-240.

Dernovšek, M.Z., 2013. Recenzije. In: M. Zorko, T. Hočevnar, A. Grum Tančič, V. Kerstin Petrič, S. Radoš Krnel, M. Lovrečič & B. Lovrečič, *Alkohol v Sloveniji: trendi v načinu pitja, zdravstvene posledice škodljivega pitja, mnenja akterjev in predlogi ukrepov za učinkovitejšo alkoholno politiko*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, pp. 11-16.

Geovana da Silva Pires, C., Carneiro Mussi F., Carreira de Souza R., Olivera de Silva, D. & Souza Teles Santos, A., 2015. Consumption of alcohol among nursing students. *ScienceDirect*, 6(35), pp. 1-7.

Guerra de Andrade, A., Carmo Arruda Vieira Duarte, P. & Pereira Barroso, L., 2012. Use of alcohol and othr drugs among Brazilian college students: effects of gender and age. In: *Revista Brasileira de Psiquiatria*. Sao Paulo, Brazil: Faculdade de Medicina, Universidade de Sao Paulo, pp. 294-305.

Hovnik Keršmanc, M., 2010. Epidemiologija rabe alkohola v Sloveniji. In: I. Avberšek Lužnik, B. M. Kaučič & S. Hvalič Touzery, eds. *Sindrom odvisnosti od alkohola -*

diagnostični in terapevtski vidiki. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego Jesenice, pp. 47-55.

Kolšek, M., 2008. *Nalijem.si*. Available at: <http://www.nalijem.si/o-alkoholu> [Accessed 19 December 2015].

Koprivnikar, H., 2015. Tvegana vedenja. In: H. Jeriček Klanšček, H. Koprivnikar & A. Drev, eds. *Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji. Izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, pp. 48-50.

Magajne, M., 2013. Knjigi na pot. In: M. Zorko, T. Hočevar & A. Tančič Grum, eds. *Alkohol v Sloveniji: trendi v načinu pitja, zdravstvene posledice škodljivega pitja, mnenja akterjev in predlogi ukrepov za učinkovitejšo alkoholno politiko*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, pp. 9-10.

Munda, D., Hlastan Ribič, C. & Trifkovič Čuček, K., 2016. Uživanje alkohola med študenti zdravstvene nege. *Obzornik zdravstvene nege*, 50(3), pp. 232-237.

Podkrajšek, R., 2010. Alkohol - zakaj je privlačen in zakaj škodljiv? (psihološki in psihopatološki vidiki). In: I. Avberšek Lužnik, B. M. Kaučič & S. Hvalič Touzery, eds. *Sindrom odvisnosti od alkohola - diagnostični in terapevtski vidiki*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, Jesenice, Založba Pivec, pp. 186-195.

Rabanales Sotos, J., Lopez Gonzalez A., Parraga Martinez I., Campos Rosa M., Simarro Herraes M. & Lopez Torres Hidalgo J., 2014. Self-assessment of alcohol consumption as a health-education strategy in nursing students. *Nurse Education Today*, 2015(35), pp. 132-137.

Rassool, H.G. & Rawaf, S., 2008. Predictors of educational outcomes of undergraduate nursing students in alcohol and drug education. *Nurse Education Today*, 2(28), pp. 691-701.

Rehm, J., Manthey J., Struzzo P., Gual A. & Wojnar M., 2015. Who receives treatment for alcohol use disorders in the European Union? A cross-sectional representative study in primary and specialized health care. *European Psychiatry*, 5(30), pp. 885-893.

Simet, S. M. & Sisson, J. H., 2015. Alcohol's Effects on Lung Health and Immunity. *Alcohol Research: Current Reviews*, 6(37), pp. 1-12.

Tomori, M., 2003. Družina - varovalni dejavnik. In: Z. Čebašek-Travnik & J. Turk, eds. *Preprečimo odvisnosti od kajenja, alkohola, drog, hranjenja, dela, iger na srečo... živimo zdravo!*. Ljubljana: Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije, pp. 27-37.

Zakon o omejevanju porabe alkohola, 2003. Uradni list RS, št. 15/03. [Online] Available at: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3130> [Accessed 23 oktober 2015].

Zupanc Grom, R., 2010. Odrasli moramo biti mladim dober zgled. In: N. Sorko & D. Boben, eds. *Pot v odraslost - z ali brez alkohola? rezultati raziskave o odnosu srednješolcev do alkohola*. Ljubljana: Društvo - Žarek upanja - pomoč pri odvisnostih in zasvojenostih, Ljubljana, pp. 8-10.

Zupančič, T., 2015. Metodologija raziskave. In: H. Jeriček Klanšček, H. Koprivnikar & A. Drev, eds. *Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji. Izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2014*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, pp. 5-11.

Zurc, J., 2010. Pomen zdravstvene vzgoje pred zlorabo alkohola med mladimi. In: I. Avberšek Lužnik, B. M. Kaučič & S. Hvalič Touzery, eds. *Sindrom odvisnosti od alkohola - diagnostični in terapevtski vidiki*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, Jesenice, pp. 74-88.

7 PRILOGE

Spoštovani,

Sem Tjaša Vujanović, absolventka Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. V diplomskem delu z naslovom Odnos študentov zdravstvene nege do uživanja alkoholnih pijač med mladimi, ki ga pripravljam pod mentorstvom doc. dr. Maje Sočan, želim raziskati odnos študentov zdravstvene nege do uživanja alkoholnih pijač. Prosim vas, da si vzamete največ 10 minut časa in odgovorite na vprašanja. Brez vašega sodelovanja ne bom mogla dokončati naloge.

Natančno preberite vprašanja in obkrožite odgovor, ki se vam zdi najbolj ustrezen. Pri nekaterih vprašanjih lahko izberete več odgovorov.

Anketa je anonimna! V naprej se Vam zahvaljujem za sodelovanje.

Tjaša Vujanović

VPRAŠALNIK

1. Spol?
 1. Moški
 2. ženski

2. Starost (vpišite): _____ let

3. Letnik študija?
 1. Prvi letnik
 2. Drugi letnik
 3. Tretji letnik
 4. Absolvent

4. Vrsta študija?
 1. Redni

2. izredni

5. Kje ste dobili največ informacij o učinkih alkohola?

1. Literatura
2. Internet
3. Radio
4. TV
5. Reklamni panoji
6. Drugo

6. Prosim ocenite, v kolikšni meri se strinjate s spodaj navedeno trditvijo (1 - popolnoma se ne strinjam; 2 - se ne strinjam; 3 - niti se ne strinjam, niti se strinjam; 4 - se strinjam; 5 - popolnoma se strinjam)

Menim, da sem dovolj informiran/a o učinkih alkohola.	1	2	3	4	5

7. Katere bolezni po vašem mnenju povzročata prekomerno pitje alkohola? (Možnih več odgovorov)

1. Ciroza jeter
2. Kardiomiopatije
3. Nevropatije
4. Demenca
5. Pankreatitis

8. Ali ste že kdaj imeli stik z uživalcem alkohola?

1. Da
2. Ne

9. Če ste odgovorili z da, označite kje ste se srečali z uživalcem alkohola?

1. V domačem okolju
2. Na klinični praksi
3. Pri svojem rednem delu
4. Drugo

10. Kakšen pogled imate na uživalce alkohola? (Obkrožite en odgovor)

1. Do uživalcev alkohola čutim odpor, saj menim, da so sami krivi za svoje težave.
2. Uživalcev alkohola se bojim, saj jim ne zaupam, ker so nagnjeni k laganju, obtoževanju, izgovarjanju in izražanju jeze.
3. Uživalci alkohola se mi smilijo, saj menim da niso sami krivi za svoje težave.
4. Uživalcem alkohola rad/a pomagam, saj potrebujejo usmerjanje in nasvete in si zaslužijo drugo priložnost.
5. Drugo.

11. Prosim ocenite, v kolikšni meri se strinjate s spodaj navedenimi trditvami glede odločitve mladostnika, da posega po alkoholu (1 - popolnoma se ne strinjam; 2 - se ne strinjam; 3 - niti se ne strinjam, niti se strinjam; 4 - se strinjam; 5 - popolnoma se strinjam)

Mladostnik posega po alkoholu zaradi nizke samopodobe in samospoštovanja.	1	2	3	4	5
Mladostnik posega po alkoholu, ker išče način sprostitve.	1	2	3	4	5
Mladostnik posega po alkoholu, ker se skuša prilagoditi na različne preizkušnje.	1	2	3	4	5
Mladostnik s pomočjo uživanja alkohola skuša obvladovati stres.	1	2	3	4	5
Mladostnik s pomočjo uživanja alkohola skuša obvladati emocionalne stiske.	1	2	3	4	5
Mladostnik z uživanjem alkohola skuša pozabiti boleča doživljanja.	1	2	3	4	5
Mladostnik posega po alkoholu, ker posegajo po njem tudi njegovi prijatelji, vrstniki.	1	2	3	4	5
Pitje alkoholnih pijač v družini pripomore k tem, da mladostnik posega po alkoholnih pijačah.	1	2	3	4	5
Zato, da mladostnik posega po alkoholu, je kriva slaba vzgoja staršev.	1	2	3	4	5
Zato, da mladostnik posega po alkoholu so krive neurejene družinske razmere.	1	2	3	4	5

Starši niso krivi za slabo vzgojo. Mladostnik se sam odloči za pitje alkoholnih pijač.	1	2	3	4	5
Mladostnik posega po alkoholu zaradi zapostavljenosti, žalosti, depresije.	1	2	3	4	5
Pomembna je vloga pedagogov v izobraževalnih ustanovah pri tem, da bi mladi manj posegali po alkoholu.	1	2	3	4	5

12. Ali alkohol pri mladih predstavlja velik problem?

1. Da
2. Ne

13. Kdo menite, da je bolj nagnjen k alkoholu?

1. Moški
2. Ženske
3. Spol ni merilo

14. Kaj bi se moralo spremeniti, da bi mladi manj posegali po alkoholu?

1. Sprememba Zakona o omejevanju porabe alkohola.
2. Večji poudarek na osveščanju mladih (poudarek na trženju protialkoholne kampanje).
3. Več izobraževanj o posledicah alkoholizma.
4. Nič se ne bi smelo spremeniti.
5. Drugo.

15. Prosim ocenite, v kolikšni meri se strinjate s spodaj navedenimi trditvami glede Zakona o omejevanju porabe alkohola (1 - popolnoma se ne strinjam; 2 - se ne strinjam; 3 - niti se ne strinjam, niti se strinjam; 4 - se strinjam; 5 - popolnoma se strinjam)

Poznam omejitve, ki so v Zakonu o omejevanju uporabe alkohola.	1	2	3	4	5
Zakon o omejevanju uporabe alkohola je vplival na manjšo uporabo alkohola.	1	2	3	4	5

Zakon prepoveduje prodajo in ponudbo alkoholnih pijač osebam, mlajšim od 18 let.	1	2	3	4	5
Zakon prepoveduje prodajo alkohola osebam, ki kažejo očitne znake opitosti	1	2	3	4	5
Prodajalec mora zahtevati od kupca, za katerega domneva, da je mlajši od 18 let, ustrezen osebni dokument.	1	2	3	4	5
Prodaja alkoholnih pijač je prepovedana med 21. in 7. uro naslednjega dne.	1	2	3	4	5
Prodaja alkoholnih pijač je dovoljena med 21. in 7. uro v gostinskih obratih.	1	2	3	4	5
V gostinskih obratih je prepovedana prodaja alkoholnih pijač od začetka dnevnega obratovalnega časa do 10. ure dopoldan.	1	2	3	4	5
Prodaja in ponudba alkoholnih pijač je prepovedana v stavbah in na pripadajočih funkcionalnih zemljiščih, kjer se opravlja dejavnost vzgoje, izobraževanja, zdravstvena dejavnost in v športnih objektih.	1	2	3	4	5

16. Ali je po vašem mnenju Zakon o omejevanju uporabe alkohola ustrezen?

1. Da
2. Ne
3. Ne vem

Iskreno se Vam zahvaljujem za sodelovanje!